

Szégyenletes rajz egy vázán

mini-opera libretto

O. : ha igaz, amit mondanak
tolvaj leszek vagy nagy ravasz
ragacsos kezű, mint a ragtapasz
birkák-pénzek elsajátítója
vagy alamuszi mint a tengerek

A. : azé, akire várnak
de amit mond, azé aki felveszi
aki fülébe fogadja

O. : a hangod vastag mint a fülzsír

ha tudnám, az anyámmal töltött óra
kiben parázslék emlékül mézillatosnak
s ki az, kiben nyoma sincsen a gyö-
nyörnek

A. : te meg merev vagy, beszélő fakanál

O. : halljam hát ki vagy

A. : az, akit hallani szeretnél

ha tudnám
ki gondol öröme, acélrugóra
madárfogásra, csiklandóra
s ki az ki semmire
ha szembenéz velem

O. : ha az, akkor mondd
hoztál-e ajándékot a keresztelőmre?

A. : márványfogú kutyát

nagyapámnak nyolc keze volt
meg tizenhat lába, ha lopni ment
de nem maradt nyoma sehol a mezőben
úgy surrant a szárazon
mint sikló a vízen
és hamisan mindenkinél jobban eskü-
dött
hej, de megkérdezném tőle

O. : nagyapám kutyája számolni tudott

A. : bal lábával verte a taktust

O. : anyám azt mondta, kilöktél az ágy-
ból

A. : hogy szoktassalak arra, ami rád vár

A. : kérdezz csak!
szakállamban selyemgombák nőnek.

O. : hogy megkaparintsad
párnám alól az aranypénzt

O. : igaz-e
hogy felkínálta? hogy eladta?

A. : legfeljebb rézgarast, ha volt ott

O. : a kezedben haloványult rézzé

A. : kérdezz hát! bőfögd föl
ami görcsöt okoz

A. : üssön meg a guta
ha az unokámat

O. : kié e hang?

egy fillérrel is megrövidítettem

O. : megloptál, az szentség

A. : anyád sokat járt
virágot szedni

O. : vadd be te adtál
poharat kezébe

A. : hóvirágot

O. : horgot

A. : házat

O. : heverőt

A. : hajkendőt

O. : havert az ágyába

A. : lóherét

O. : anyám meleg volt
mint a föld

a bőröm alatt
istráng és talicska
piztráng és lapostetű
a tenyeremben
hangyaraj bizsereg

mi történt velem?
csizmába bújtak a fák
jönnek utánam

eltévedtem volna
már gyerekkoromban?

minden ajtón az alkonyat jele
fölszögezett denevér
vergődik, riaszt

lassú hányingerként
árad a sötétség

szögek csillagos feje
fejen csillogó szögek

szögesdrót-kalapok
akaszkodnak hajszálereimbe

az apámat mondd meg
az apámat – ki volt?

A. : vigyázz! szarvad nő a kíváncsiságtól

O. : a lovász fiú
amikor fejemhez vágta:
„te zabi gyerek”
üres csúfolásnak véltem

A. : az volt

O. : nem az volt
tegnap a kertész-lány
tegnap elmesélte
azóta nincs maradásom
azóta nincs menedékem

A. : hosszú a lányok nyelve
mint a pálmalevél
élesen vág a széle

O. : azt mondja
azért vagyunk
én meg Laertés
mint márvány és gránit
mert nem az apám!
érted! nem az apám
csak árnyat ad nekem
csak hálótársa az anyámnak
mindenki tudja csak én nem
közrohej tárgya
én... zabi gyerek
s ti hagyátok
hogy kismalacként futkossak
Laertés után

A. : sáros kertész népség
bugyborékol az irigység belőlük

O. : azt mondják anyám már
terhes volt

mikor megismerte
azt mondják egy vázán
kép is bizonyítja

azt mondják Sisyphos,
a hatalmas szomszéd
tetten ért...
téged
azt mondják, az öreg Autolykos
szólj, ha nem te vagy
azt mondják farkas-feneségből
és sisyphosi ravaszságból kevert
utódot akart
hát kitakarta lányát a szomszéd előtt
kitakarta lányát mint a szél
amelyik elviszi a házak tetejét
elhitetvén vele,
hogy apák joga ez!
s engedelmes kelyhe-nyitásra bírta

avagy Sisyphosnak kiengesztelésül
elaltatta lányát titkos itallal
aztán elfordult az erdő felé
hogy ne lássa
a tehetetlen csitri szemérmét
miként döfködi a felajzott dárda

azt mondják a vén tolvaj
rá se hederített
a kiáltozásra
mint valami adok-veszek
volt ez neki:
békeségért barátságot
bárányért szüzet

A. : hallom a kertészlány
elvette az eszed
tán nemcsak a szája
a keze is eljárt
bele a gatyádba
hogy ennyire befülltél

O. : valld be öreg farkas
Sisyphos elkapott
s te összeboronáltad
véle Antikleiót, az anyámat

A. : hagyd abba! elég volt!
neked úgy is mindegy!

O. : semmi sem mindegy
a bizonytalanságot
nem bírom elviselni
bordáimat szétrepeszti
nyargal bennem mint a villám
forró olajként égeti a torkom
fejemben darazsak nyüzsögnek
nem merek tükörbe nézni
fülembé dárdaként
hasít a „zabi gyerek”
éveken át bokrok, falevelek
zizegték
most mennydörgésnek hallom

nem tudok így élni
nem tudok Laertes szemébe nézni

A. : összevissza ketyeg az eszed
ahelyett hogy a kertészlány
csöcsein legelnél
emészted magad

O. : ölni szeretnék
mióta megtudtam az igazat!
ráborítani apáimra a bizonyosságot,
mint egy vesszőkosarat

A. : s utána mindenki rád rohan

O. : az ereim szétpattannak
riadót ver a szívem
az izmaid görcsbe merednek
mondtam már
nem tudok így élni
öngyilkos legyek?
vagy öljem meg szülővilágom

A. : s ha nem rohannak rád
végez veled a lelkiismeret

O. : ha kint nem tudom, akkor bennem
kell megölni énemet
kiszakítani

A. : hogyan?

O. : úgy, hogy világgá megyek
hogy a távolságban
eltűnjön minden
hogy a messzeségben vakká
süketté legyek
az itthoni tájra
az itthoni szóra

A. : nem tudsz meglenni nélküle

O. : nélkülözni fogok
éhezni lelkemben
mindenre ami itteni
szomjazva szememmel
az ismerős dombok ciprusait
kívánni a kedves ételek szagát

A. : a Léthén túlról mondom neked
nyugodj meg Odysseus,
ne háborogj!
dobd el magadtól a szóbeszédet
a teljes igazságot rajtam kívül
senki neked nem mondhatja meg
de egyenes választ én sem adhatok
nekem is csak jósolni szabad

tudd hát
még gyerek vagy
hátagombolós a fegyvered
de nemsokára férfivé keményedsz
tudd hát
ha Ithakában szépen megöregedsz
akkor Laertés az apád

ha viszont az lesz a sorsod
amit most magadnak kívánsz
ha önszántadon kívül
háborúba keveredsz
ha elsodródsz világgá
ha tépni fog a honvágy
ha csak meghalni már
de haza akarsz jönni
ha idegenben nem érdekel már
méz-illatú hajadonok combja-töve sem
s fáradtan sok-sok év után
meglátod mégis Ithakát

akkor vedd úgy
én rendeztem így
hogy más kínok közt enyhítve
barátkozz a szóbeszéd igazával

most pedig nyugodj meg
hamarosan fölénk aranylik az ősz
te pár év múlva férfi leszel, megnősülsz
és fiad születik

JEGYZETEK:

Autolykos Odysseus nagyapja.

Antikleia Odysseus anyja. Autolykos lánya.

Sisyphos egy vázarajz szerint Odysseus vérszerinti apja.

Laertés, Antikleia férje, eme vázarajz alapján, Odysseus mostoha apja.